

Geef Plantage Bolivia op Bonaire natuurrechten, dat is van belang tegen klimaatverandering

Op Bonaire zijn er forse bouwplannen voor Plantage Bolivia, een natuurgebied begroeid met kwetsbaar tropisch droogbos. In plaats van te wachten tot zich er een natuurramp voltrekt, moet het natuurgebied eigen rechten krijgen.

Dorine van Norren en Wilma Nijland 24 november 2022, 14:15 Volkskrant

Plantage Bolivia op Bonaire. Beeld Wilma Nijland

Begin deze maand nam het parlement een motie aan die oproept tot een rem op de ontwikkeling van het droog tropische gebied 'Plantage Bolivia' op Bonaire. Het gebied heeft een beschermde natuurbestemming, maar zal mogelijk worden heringericht. Aanleiding is de aankoop van Plantage Bolivia door een projectontwikkelaar die er woningen wil neerzetten. Daarvoor moet het

bestemmingsplan gewijzigd worden. Er zijn aanwijzingen dat hiertoe grote druk wordt uitgeoefend op lokale politici en ambtenaren.

Afgezien van het feit dat er voldoende gebied voor nieuwe benodigde woningen beschikbaar is op Bonaire, is het gebied een kwetsbaar en uniek natuurgebied in de Antillen.

Plantage Bolivia ligt in het noordoosten van Bonaire, is circa 3.000 hectare groot en vormt 10 procent van het eiland, waarbij de kustlijn grenst aan ongerept koraalrif. De bestemming van het gebied is 'open landschap', om de landschappelijke en natuurwaarden te behouden voor nu en toekomstige generaties. Er mag dus niet gebouwd worden. Het is het grootste droog tropisch bos van de Antilliaanse eilanden, dat onder andere door de Wageningen Universiteit wordt aangemerkt als een ecologisch waardevol gebied met een uniek (terrassen)landschap.

Niet alleen de essentiële ecologische hoofdstructuur (de enige noord-zuidcorridor) van het eiland zal worden vernietigd door de geplande woningbouw, maar ook zal dit impact hebben op inheems cultuurerfgoed, doordat de woningen gebouwd zullen worden in de buurt van de grotten van Spelunk en Roshikiri met rotstekeningen van de eerste bewoners van het eiland. De lokale bevolking maakt zich grote zorgen hierover.

OVER DE AUTEURS

Dorine van Norren is rijksambtenaar en onderzoeker aan het Van Vollenhoven Instituut voor Recht, Bestuur en Samenleving. Wilma Nijland is woordvoerder van stichting Save Plantation Bolivia en woont op Bonaire.

Buitenlandse investeerder

Protest van eilandbewoners richt zich ook op het feit dat Plantage Bolivia is gekocht door een buitenlandse investeerder (ondernemer Meine Breemhaar kocht eind 2019 het landgoed voor 12 miljoen dollar) die mikt op luxe

vakantiewoningen voor Europeanen en Amerikanen die komen genieten van de ongerepte natuur, natuur die vernietigd wordt door het project. Dit wordt door sommigen ervaren als rekolonisatie van het gebied.

Hierbij wordt de aloude opvatting van 'ontwikkeling' losgelaten op het gebied om te verhullen dat het gaat om het verdienen van (een gehoopte) 100 miljoen dollar door een Nederlandse miljonair en het gerieven van buitenlandse toeristen. Het aanbod van een natuurorganisatie om het gebied te kopen voor het dubbele van het aankoopbedrag (tweemaal 12 miljoen) is door de projectontwikkelaar afgewezen.

Het gebied is van groot belang voor het tegengaan van klimaatverandering door zijn corridor, tropisch droogbos en aangrenzende koraalriffen. De koraalriffen houden de zee tegen, het bos houdt zoetwater vast. Hard nodig wanneer het klimaat droger wordt. Oude bossen vervangen door nieuwe bosaanplant voor klimaatmitigatie kost dertig keer meer land.

Klimaatzaak

Zoals dagblad *Trouw* eind september berichtte, doet de Nederlandse staat te weinig om Bonaire te beschermen tegen de stijgende zeespiegel en spant Greenpeace samen met de bewoners daarom een rechtszaak aan tegen de staat voor meer klimaatbeleid en -onderzoek in Caribisch Nederland. Het behoud van het gebied sluit aan bij het voorzorgsprincipe van de Verenigde Naties voor het beheer van kleine eilandstaten – Small Island Developing States (SIDS).

Een duurzame oplossing voor een natuurgebied zoals Plantage Bolivia is om dit gebied rechten te geven zoals onlangs is gebeurd met het Spaanse lagune Mar Menor in Murcia, dat zodanig vervuild was door onder andere de omliggende (landbouw)industrie dat massale vissterfte optrad. In plaats van te wachten tot zich een natuurramp

voltrekt, kan er beter preventief opgetreden worden door rechten te geven aan het gebied.

Daarbij wordt er een bestuursconstructie opgetuigd waar diverse belanghebbenden zitting in hebben: omwonenden, inclusief eventueel aanwezige inheemse volken, bedrijven die belang hebben in het gebied, overheidsinstanties en toezichthouders, en onderzoekers die de ecologische kwaliteit van het gebied kunnen bewaken.

Een eerder precedent hiertoe is ook geschapen in NieuwZeeland, waar inheemse volken aanspraak maakten op een gebied. Dit werd opgelost door het gebied 'van zichzelf' te maken, een notie die sowieso wordt uitgedragen door inheemse volken die alleen het gebruiksrecht van de aarde kennen. Dit staat in schril contrast met de notie van de westerse mens dat de mens boven de natuur staat, daar controle over heeft, deze tot eigendom kan maken en kan opgebruiken in naam van ontwikkeling en civilisatie.

Andere relatie

We moeten toe naar een andere relatie met de natuur waarbij de intrinsieke waarde ervan erkend wordt. Bij het verlenen van natuurrechten moet het gebied gerespecteerd worden in zijn natuurlijke cycli. In samenhang daarmee kan het gebruik bepaald worden.

Dit is anders dan een beschermd natuurgebied waar geen menselijke activiteiten mogen plaatsvinden. Deze nieuwe zienswijze kan de mens leren om opnieuw in harmonie met de natuur te leven en de biodiversiteit van de natuur te vergroten, in plaats van schade toe te brengen aan de natuur. Maak van Plantage Bolivia een gebied waar de rechten van al het leven worden gerespecteerd. Dit om de mens te beschermen tegen natuurlijke rampen, klimaatverandering en de aandrang tot eindeloze vermeerdering van bezit.

